

D 32/99

Genom systematisk och uppsökande tillsyn (SUT) informerar sig Revisorsnämnden (RN) om kvaliteten i revisorers och revisionsbolags verksamhet. Som ett led i SUT har RN undersökt förutsättningarna för revisorer som har ett mycket stort antal uppdrag som ordinarie revisor i aktiebolag att genomföra revisioner av godtagbar kvalitet. A-son ingår i denna grupp och har skriftligen fått besvara ett antal frågor. För att få underlag för en kvalitetsbedömning av hans revisionsarbete har RN även tagit del av hans revisionsdokumentation över senast utförd revision i två bolag, ett mindre det "grafiska bolaget" och ett större "finansbolaget". Med hänsyn till vad som framkommit har RN beslutat att överföra SUT-ärendet till ett disciplinärende. De överväganden som legat till grund för detta beslut har sammanfattats i en promemoria över vilken A-son har yttrat sig.

A-sons oberoende som revisor m.m.

A-son har ca 330 revisionsuppdrag varav 264 uppdrag uppges vara aktiva. A-son utövar sin revisionsverksamhet i Y AB (revisionsbyrå). Han har tidigare haft en medarbetare anställd. Denne har nu slutat. A-son var när SUT-ärendet initierades vald revisor i en redovisningsbyrå som handhar löpande redovisning åt många bolag som vid tiden för SUT-utredningen var hans revisionsklienter. Dessa klienter svarade för ca 17% av revisionsbyråns samlade arvodesintäkter. A-son har anförut att han per den 30 september 1999 sagt upp alla de revisionsklienter för vilka denna redovisningsbyrå handhaft redovisningen. Han har även avsagt sig revisionsuppdraget i den aktuella redovisningsbyrå. Antalet aktiva kunder kommer att reduceras till 125.

RN gör följande bedömning.

RN bedömer att revisionsbyråns resurser varit otillräckliga i relation till A-sons stora antal revisionsklienter. Han har därmed inte haft förutsättningar för att genomföra revisioner av godtagbar kvalitet. RN konstaterar att A-son dragit konsekvenserna av detta och under hösten 1999 kraftigt reducerat antalet revisionsuppdrag.

En revisor skall enligt 14 § lagen (1995:528) om revisorer (revisorslagen) avböja eller avsäga sig ett uppdrag om det finns någon särskild omständighet som kan rubba förtroendet för hans opartiskhet eller självständighet. A-son har varit vald revisor i en redovisningsbyrå som handhar redovisningen åt revisionsklienter som svarat för ca 17% av revisionsbyråns omsättning. Genom att i betydande utsträckning ha haft en klientstock gemensam med en redovisningsbyrå i vilken A-son varit vald revisor har han äventyrat sitt oberoende som revisor.

Grafiska bolaget (räkenskapsåret 1997-07-01--1998-06-30)

A-son uppger att han vid sin revision använt ett analysprogram som bl.a. visat att bolagets redovisning skett med god noggrannhet. Dokumentation saknas. Vad gäller skatter och avgifter anför A-son att han alltid detaljgranskar genom att stämma av huvudbok mot gjord betalning. Varken av dokumentationen eller av hans till RN insända kompletteringar framgår dock i vilken utsträckning som granskning skett av dessa poster. Han uppger att han granskat även resultaträkningen genom analysprogrammet. Dokumentation saknas även i detta fall. I posten kassa/bank ingick per bokslutsdagen ett tillgodohavande hos ett försäkringsbolag med

188 tkr (20% av balansomslutningen). Notering finns att kontroll skett mot kontobesked. Som verifiering finns kopia av kontobesked per den 31 mars 1998 med samma saldo. A-son uppger att kunden tappat bort det kontobesked som avser bokslutsdagen men att saldot kontrollerats per telefon. Detta kan inte utläsas av dokumentationen. Sammanfattningsvis kan konstateras att A-sons dokumentation av revisionsuppdraget beträffande flertalet poster inskränker sig till bokslutsbilagor utan noteringar samt checklistor.

RN gör följande bedömning

De revisionsåtgärder som A-son påstår sig ha vidtagit kan inte verifieras. Generellt är hans dokumentation så bristfällig att någon kvalitetsbedömning av eventuella revisionsinsatser inte kan göras.

Finansbolaget (räkenskapsåret 1997-05-01--1998-04-30)

Bolagets verksamhet utgjordes av aktieförvaltning och försäljning av bilar. Omsättningen uppgick det aktuella året till ca 18 mkr, fördelat med ca 50 % på respektive verksamhetsgren. Enligt A-sons noteringar fanns i detta bolag mycket god redovisning och administration. Vilka granskningsåtgärder som legat till grund för denna bedömning framgår inte av dokumentationen.

Vid sin granskning av årsredovisningen och flera balansposter har A-son använt sig av checklistor. Vid varje fråga finns hans signum. Han uppger att signum kan betyda att frågan besvarats med antingen ja eller nej. Vilket svarsalternativ som gäller går i allmänhet ej att utläsa. Av övrig dokumentation framgår inte heller vilka eventuella granskningsåtgärder han lagt till grund för sin signering.

Under året hade inventarier för 373 tkr sålts/utrangerats. Enligt A-son kontrollerade han detta genom diskussion med företagsledningen. Att så skett och vad som därvid framkommit är inte dokumenterat.

Utgående bokfört värde på billagret uppgick till 535 tkr. I en checklista har A-son markerat inkuransbedömning som ET (ej tillämpligt). Enligt granskningsplanen skulle granskningen inriktas på bl.a. utförsäljning av billagret. Av dokumentationen framgår inte huruvida han granskat försäljningen av bilar. Inte heller framgår vilka granskningar eller överväganden som han gjort beträffande det kvarvarande lagrets existens och värde. Han har i sina kommentarer till RN inte heller gjort gällande att han genomfört några granskningsåtgärder.

Bokfört värde på bolagets aktieportfölj uppgick per balansdagen, den 30 april, till 1 967 tkr. I dokumentationen finns bl.a. ett transaktionssammandrag från en bankdepå för april månads affärer. Av sammandraget framgår dock inte innehavet på bokslutsdagen. I sin dokumentation har A-son noterat att "samtliga poster varulager har kollats". På RN:s förfrågan har han uppgett att detta innebär att "alla köp och försäljningar har prickats". Av dokumentationen kan inte utläsas huruvida någon granskning skett av att aktierna var bolagets egendom på balansdagen. Inte heller framgår om aktiernas värde kontrollerats per balansdagen.

I bolagets årsredovisning saknas information om fördelningen av omsättningssumman på respektive verksamhetsgren. Inte heller framgår att bolagets verksamhetsinriktning hade ändrats under räkenskapsåret. Varulagret i den utgående balansen bestod till största delen av börsnoterade aktier medan ingående varulager i sin helhet utgjordes av bilar. Posten rubriceras i både ingående och utgående balans som "Färdiga varor och handelsvaror" utan någon närmare information i not om dess innehåll. Ställda panter redovisas med 200 tkr istället för rätteligen med 2000 tkr som framgår av ett engagemangsbesked fogat till dokumentationen. I sina kommentarer till RN konstaterar A-son att varulagret borde varit tydligare redovisat i årsredovisningen och att det felaktiga beloppet beträffande företagsinteckningar borde ha observerats vid revisionen.

RN gör följande bedömning.

Finansbolaget hade under räkenskapsåret avyttrat merparten av sina inventarier. Eftersom detta var en väsentlig post borde A-son närmare följt upp dessa transaktioner och inte inskränkt sin granskningsinsats till enbart ett samtal med företagsledaren.

Det är anmärkningsvärt att A-son inte alls granskat billagret och enligt egen uppgift vidtagit endast begränsade granskningsåtgärder beträffande aktieportföljen, särskilt mot bakgrund av att posten varulager utgjorde ca 60% av balansomslutningen (2 498 tkr av 3 984 tkr). Den i årsredovisningen felaktiga uppgiften om panter ger en grovt missvisande bild av bolagets ekonomiska åtaganden. A-son borde ha observerat denna felaktighet och även övriga informationsbrister i årsredovisningen och verkat för att väsentliga upplysningar lämnades i denna. De granskningsinsatser han uppger sig ha gjort är otillräckliga och i många fall inte möjliga att verifiera utifrån dokumentationen. I likhet med det grafiska bolaget är dokumentationen även beträffande finansbolaget genomgående så bristfällig att någon mera ingående kvalitetsbedömning av hans eventuella granskningsinsatser inte kan göras.

RN:s sammanfattande bedömning.

Genom att i betydande utsträckning ha haft klienter gemensamma med en redovisningsbyrå i vilken A-son varit vald revisor har han äventyrat sitt oberoende som revisor. Enligt god revisions sed skall revisorn planera sin revision, utföra den omsorgsfullt och dokumentera sin granskning. Det kan ifrågasättas om A-son i de två revisionsuppdrag som kontrollerats vidtagit någon granskning värd namnet. Under alla omständigheter är de granskningsåtgärder A-son påstår sig ha utfört otillräckliga och mycket bristfälligt dokumenterade. RN:s genomgång tyder sammanfattningsvis på att det finns så allvarliga generella brister i A-sons revisionsarbete att hans lämplighet att utöva revisorsyrket kan ifrågasättas. RN har övervägt att upphäva A-sons godkännande som revisor men låter, om än med stor tveksamhet, påföljden stanna vid en varning.

Med stöd av 22 § andra stycket revisorslagen meddelar RN A-son varning.

Ärendet har avgjorts av RN:s ordförande Lennart Grufberg samt ledamöterna Stig von Bahr, Klas-Erik Hjorth, Jan-Erik Moreau, Claes Norberg, Lena Abjörner och Gunnar Widhagen. Vid den slutliga handläggningen har i övrigt närvarit kanslichefen Christer Lefrell samt revisionsdirektören Inger Blomberg, föredragande.